

26/07/2024

Μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιος Νικολάου (1917-1984)

/ [Γνώμες](#)

**Συμπληρώνονται σήμερα 40 έτη από την εις Κύριον εκδημίαν
του Μητροπολίτου Ελευθερουπόλεως κυρού Αμβροσίου
Νικολάου**

«Έγκωμιαζομένου δικαίου εύφρανθήσονται λαοί»

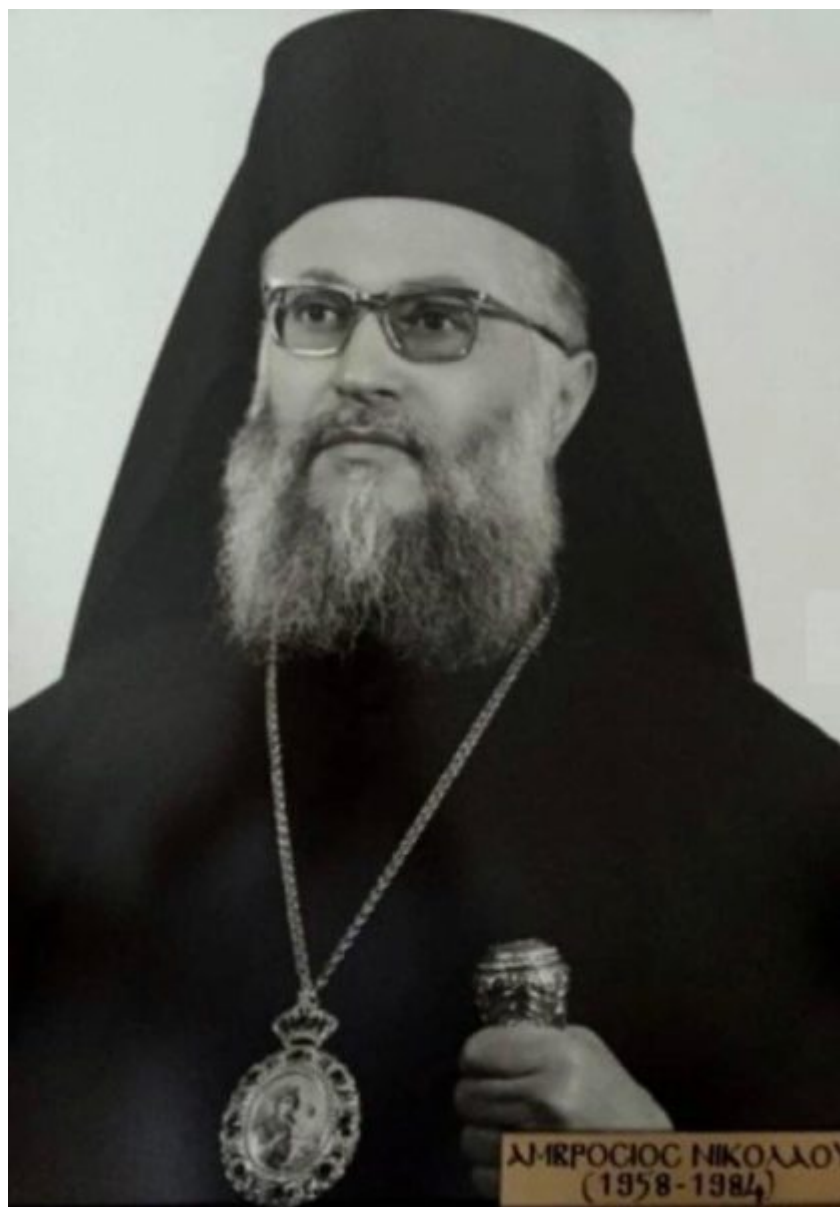
(Παρ. 29,2)

Του Χρήστου Ηλ. Καρρά, Φιλολόγου*

Ο Αμβρόσιος Νικολάου (κατά κόσμον Ηλίας) γεννήθηκε στη **Ναύπακτο το 1917** και ήταν υιός **του εκ Χοστίων Θηβών Βοιωτίας Αθανασίου Νικολού**, ο οποίος από το 1910 είχε προσκληθεί στην Ναύπακτο από τον επίσης εκ Χοστίων επίσκοπο Ναυπακτίας και Ευρυτανίας Σεραφείμ (Νικολόπουλο) τον Δομβοίτη, και υπηρετούσε αρχικά ως νεωκόρος και αργότερα ως ιεροψάλτης. Μετά το πέρας των γυμνασιακών του σπουδών **ο Ηλίας ενεγράφη το 1938 στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών**, από όπου μετά από ευδόκιμη φοίτηση έλαβε το πτυχίο της Θεολογίας. Το 1940, φοιτητής ακόμη, χειροτονήθηκε διάκονος από τον τότε μητροπολίτη Φθιώτιδος Αμβρόσιο, από τον οποίο **το 1946 χειροτονήθηκε και πρεσβύτερος**, και συνάμα χειροθετήθηκε αρχιμανδρίτης.

Αμέσως διορίσθηκε ιερατικώς προϊστάμενος του ναού **Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στον Πειραιά**. Αργότερα στρατεύθηκε και προσέφερε τις υπηρεσίες του ως στρατιωτικός ιερέας σε διάφορες στρατιωτικές μονάδες. **Το 1951**, μετά την απόλυσή του από τις τάξεις του στρατού **διορίσθηκε Β΄ Γραμματεύς της Ιεράς Συνόδου**, ενώ ταυτοχρόνως υπηρετούσε ως ιερατικώς προϊστάμενος στον ναό **αγίου Σπυρίδωνος Σταδίου (Παγκρατίου)** μέχρι την προαγωγή του σε επίσκοπο.

Στις 2 Μαρτίου 1956 εξελέγη από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος ως **τιτουλάριος επίσκοπος της πάλαι ποτέ διαλαμψάσης επισκοπής Χριστουπόλεως**. Σημειώνεται ότι υπήρξε η τελευταία εκλογή επισκόπου από τον τότε αρχιεπίσκοπο Σπυρίδωνα Βλάχο. Αφού λοιπόν χειροτονήθηκε την 4η του ιδίου μηνός, με απόφαση της Ιεράς Συνόδου της 6ης Μαρτίου 1956 τοποθετήθηκε ως βοηθός επίσκοπος του τότε μητροπολίτου Μυτιλήνης Ιακώβου. **Την 22α Σεπτεμβρίου 1958 προήχθη σε μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως** σε διαδοχή του παραιτηθέντος Σωφρονίου Σταμούλη. **Ενθρονίσθηκε την 30η/11/1958 στον Ι. Ν. αγίου Ελευθερίου Ελευθερουπόλεως.**

Ο Αμβρόσιος **εποίμανε την μητρόπολη Ελευθερουπόλεως επί εικοσιπενταετίαν όλην.** Κατ' αυτήν επιτέλεσε έργο σπουδαίο πνευματικό και κοινωνικό. Για τα συμφέροντα του ποιμνίου του δεν δίστασε να έλθει σε ρήξη ακόμη και με το πανίσχυρο δικτατορικό καθεστώς.

Χειροτόνησε αρκετούς καλούς και ευσεβείς κληρικούς και μετέδωσε στον κλήρο της παροικίας του την αίσθηση της ευθύνης και της ισχυρής αποστολής του προς διακονίαν Θεού και ανθρώπου. Επίσης αγωνίσθηκε για την πνευματική καλλιέργεια των πιστών, και όλως ιδιαιτέρως της νεότητας.

Θεμελίωσε 40 ιερούς ναούς. Ως ασκητής και φιλόπονος επίσκοπος μερίμνησε για την ίδρυση ιερών μονών και για την καλλιέργεια του μοναχικού βίου στην επαρχία του. Και οι 4 μάλιστα μονές της μητροπόλεώς του, η του Αγ. Παντελεήμονος Χρυσοκάστρου, η του Αγ. Δημητρίου στο Παγγαίο, η της Κοιμήσεως της Θεοτόκου

(και οι τρεις γυναικείες), και εκείνη του Τιμίου Προδρόμου Νικήσιανης, οφείλουν την ίδρυσή τους στον μητροπολίτη Αμβρόσιο.

Επισκεπτόταν τακτικότετα τα χωριά της παροικίας του, όπου ιερουργούσε και εκήρυττε τον θείο λόγο. Ο λόγος του ήταν πάντοτε οικοδομητικός αλλά ταυτοχρόνως πύρινος και καυστικός, αν αυτό απαιτείτο. Ως λειτουργός εξάλλου υπήρξε άριστος, ιεροπρεπής και κατανυκτικός.

Ιδιαίτερη μέριμνα επέδειξε ο αοίδιμος και για την καλλιέργεια της βυζαντινής μουσικής, την οποία υπεραγαπούσε. Ο ίδιος μάλιστα υπήρξε άριστος γνώστης αυτής και καλλικέλαδος. Από τη νεανική του ηλικία μαθήτευσε σε σπουδαίους παλαιούς ιεροψάλτες, μαθητές και συνεχιστές του περιφήμου πρωτοψάλτη και μεγάλου μουσικοδιδασκάλου αρχidiaκόνου Ανθίμου Λιάπη, του Εφεσιομάγνητος.

Με την έμπνευση και την θαυμαστή καθοδήγηση του μητροπολίτου Αμβροσίου και την οικονομική συνδρομή του Φρίξου Παπαχρηστίδη (1901-1981), μετανάστη στον Καναδά και εφοπλιστού, καταγομένου εξ Ελευθερουπόλεως, αναπτύχθηκε μία αξιόγραφη κοινωνική εκκλησιαστική δραστηριότητα, τόσο αναγκαία κατά την δύσκολη μετεμφυλιακή περίοδο.

Επί των ημερών του **ιδρύθηκε η Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυριών και Δεσποινίδων της Ελευθερουπόλεως.** Ιδρύθηκαν επίσης εκκλησιαστικοί παιδικοί σταθμοί ακόμη και στα χωριά της επαρχίας. **Οργανώθηκαν συσσίτια για τους μαθητές των σχολείων.** Οικοδομήθηκαν εκκλησιαστικά Οικοτροφεία αρρένων και θηλέων, για συνολικώς 200 μαθητές και μαθήτριες. Οργανώθηκαν οι εκκλησιαστικές κατασκηνώσεις στη Νέα Πέραμο για 450 παιδιά, όπου παραλλήλως δημιουργήθηκε Οικοτροφείο, αλλά και Οικοκυρική, Αγροτική και Τεχνική Σχολή. Ακόμη ιδρύθηκε η Παπαχρηστίδεια Βιβλιοθήκη, άριστα οργανωμένη και με σπουδαία δραστηριότητα, την οποία κατά το 1971 το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ονόμασε Κεντρική Βιβλιοθήκη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Το κορυφαίο όμως κοινωνικό επίτευγμα του μητροπολίτου Αμβροσίου υπήρξε το δημόσιο **Παπαχρηστίδειο Μαιευτήριο της Ελευθερουπόλεως,** το αρτιότερο σε όλη τη Βόρειο Ελλάδα και οργανωμένο με τον πλέον σύγχρονο για την τότε εποχή ιατρικό τεχνολογικό εξοπλισμό.

Όταν ο μακαριστός αρχιεπίσκοπος Αθηνών κυρός Χρυσόστομος Χατζησταύρου πρότεινε σε εκείνον τη μετάθεση σε άλλη, μεγαλύτερη μητρόπολη, όπως αυτήν των Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου ή ακόμη και σε αυτήν του Πειραιώς, ο αοίδιμος Αμβρόσιος, αφοσιωμένος εξολοκλήρου στην αγάπη και στη μέριμνα του ποιμνίου του, αλλά και στις σταθερές αρχές του προς πιστή τήρηση των ιερών κανόνων, **αρνήθηκε πεισμόνως.**

Διετέλεσε επανειλημμένα Συνοδικός και διακρίθηκε για το θάρρος και την παρρησία του, με την οποία κάθε φορά καυτηρίαζε τα κακώς έχοντα στην Εκκλησία, αλλά και για τις ορθές και υγιείς αντιλήψεις του. Γι' αυτό και **εθεωρείτο ως ένα από τα ζωτικότερα μέλη της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.**

Κατά το έτος 1983 ασθένησε σοβαρά και μετά από πολύμηνη νοσηλεία στο Ίδρυμα του Μετοχικού Ταμείου Στρατού **υπέκυψε την 26η Ιουλίου 1984.** Η σορός του ιεράρχη μεταφέρθηκε εξ Αθηνών στην Ελευθερούπολη την 28η Ιουλίου. Στα όρια του νομού Καβάλας υποδέχθηκαν το νεκρό ποιμενάρχη κλήρος και λαός με το δημοτικό συμβούλιο Ελευθερουπόλεως και με εκπροσώπους των άλλων αρχών, και συνόδευσαν εκείνον τιμητικώς μέχρι το νέο μητροπολιτικό ναό του Αγίου Νικολάου, όπου εναποτέθηκε, κατά την επιθυμία του, και εκτέθηκε σε λαϊκό προσκύνημα. Το δημοτικό συμβούλιο προς τιμήν του κήρυξε τριήμερο πένθος, αποφάσισε να δώσει το όνομά του σε μία οδό της πόλεως και παρέστη σύσσωμο στην εξόδιο ακολουθία, ενώ τα καταστήματα παρέμειναν κλειστά επί τριώρο το Σάββατο της 28ης Ιουλίου σε ένδειξη πένθους. Η νεκρώσιμη ακολουθία εψάλη το απόγευμα της Κυριακής 29ης Ιουλίου και σε αυτήν προέστη ο μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Προκόπιος ως εκπρόσωπος της Ιεράς Συνόδου και Τοποτηρητής της χηρευούσης Μητροπόλεως, ο οποίος αναφέρθηκε σύντομα στην προσωπικότητα του εκλιπόντος Αμβροσίου και ανέγνωσε επιστολή αυτού προς το ποίμνιό του, γραμμένη λίγο πριν από την εκδημία του. Επικήδειος λόγος δεν εκφωνήθηκε κατά γραπτή παράκληση του νεκρού. Στην κηδεία, που έγινε δημοσία δαπάνη, παρέστησαν αρχιερείς, ο εφημεριακός κλήρος, μοναχοί και μοναχές, το δημοτικό συμβούλιο, εκπρόσωποι τοπικών αρχών, πνευματικά τέκνα του μεταστάντος και πλήθος λαού. Η σορός του ενταφιάσθηκε στον ναό Αγ. Κωνσταντίνου Νέας Περάμου σύμφωνα με την επιθυμία του.

Ο Σεβασμιώτατος κυρός Αμβρόσιος κοιμήθη, υπομένοντας δοξολογικώς την ασθένειά του, την οποία πολλάκις εξομολογούσε «ὡς ἐπίσκεψιν Θεοῦ» στη ζωή του. Διακρινόταν για την απόλυτη υπακοή στο θείο θέλημα. Το «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μάλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. 5,29) υπήρξε το σύνθημα της ζωής του.

«Τοιοῦτος λοιπόν τοῖς Ἐλευθερουπολίταις ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς».

Αμβροσίου του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ελευθερουπόλεως αιωνία η μνήμη!

****(Από το πόνημα του Χρ. Ηλ. Καρρά, Από την ιστορία των Χορσιών και των Χοστίων. Συμβολή στην τοπική Ιστορία της Βοιωτίας, Ιούλιος 2012, σσ. 33-34)***

Ο μακαριστός Μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως κυρός Αμβρόσιος εκτός από άριστος εκκλησιαστικός Ποιμήν, μυσταγωγικώτατος λειτουργός, διαπρύσιος κήρυκας του θείου λόγου, φιλομόναχος και ασκητικώτατος Ιεράρχης, αφιλόργυρος, ελεήμων και μέγας κοινωνικός ευεργέτης στην επαρχία του, **υπήρξε και εξαίρετος ως προς την τέχνη της ιεράς μελωδίας,**

και ως ελέγετο, ο καλλιφωνότερος εκ των Ιεραρχών της εποχής του. Από της νεαρής του ηλικίας **εδιδάχθη την βυζαντινή μουσική από παλαιούς ιεροψάλτας της Αιτωλοακαρνανίας**, μαθητάς του Πρωτοψάλτου και μεγάλου μουσικοδιδασκάλου **Αρχidiaκόνου Ανθίμου Λιάπη του Εφεσιομάγνητος**.

Ακούστε ένα μνημειώδες ηχητικό ντοκουμέντο από επίσκεψη του Μητροπολίτη κυρού Αμβροσίου μαζί με τον Μητροπολίτη Φλωρίνης κυρό Αυγουστίνο στις κατασκηνώσεις της Μητρόπολης Φλωρίνης: